

connexions

Parlar dels Països Catalans ara i aquí

vista prèvia >

Molt sovint busquem en el passat els arguments per justificar el present o, fins i tot, per situar reptes de futur. Però segurament, en ple segle XXI, intentar definir la nació a partir de les essències de la història no és un bon punt de partida. Perquè és més important on volem arribar que el lloc d'on venim. La voluntat de ser i de construir un present i un futur en comú. Aquesta és la força dels Països Catalans.

Antoni Rico

Historiador

toni.rico.garcia@gmail.com

Deia el recentment traspasat Jordi Carbonell (1924-2016), en la cloenda de la manifestació independentista de València el 9 d'octubre de 1979, que «malgrat el monstre de la reacció, tenim el nostre nom de Països Catalans que ha imposat un gran valencià, Joan Fuster, i que és el símbol d'una unió lliure». Sense cap mena de dubte, la tasca en favor de la construcció nacional dels Països Catalans en la dècada dels setanta del segle XX, no té comparativa possible ni amb etapes anteriors ni amb els anys de l'autonomisme. Foren uns temps d'una efervescència incomparable històricament. Figures com Joan Fuster (1922-1992) o el propi Carbonell es convertiren en protagonistes d'uns temps en què els Països Catalans com a projecte possible ocuparen el centre de molts debats polítics. *Taula de Canvi*, *Nous Horitzons*, *Quaderns d'Alliberament*, *Mallorca Socialista* o *Trellat*, van ser revistes de l'esquerra que, des d'òptiques diferents i en molts casos divergents, analitzaren el projecte des de la pluralitat de visions. Llibres i textos d'Ernest Lluch (1937-2000), Alfons Cucó (1941-2002), Josep Vicent Marquès (1943-2008), Rafael Ribó (1945), Carles Dolç (1949), entre

molts d'altres, es sumaren, gràcies també als seus treballs acadèmics, a les aportacions que anys abans havien fet Maurici Serrahima (1902-1979), Jaume Vicens Vives (1910-1960), Josep Melià (1939-2000) i, evidentment, Fuster. Malgrat tot, aquesta centralitat no acabà de ser suficient com per a condicionar l'acció de les cultures polítiques que es convertiren en hegemòniques a partir de les eleccions de 1977. Certament, la discussió sobre els Països Catalans arribà en diverses ocasions tant al Congrés com al Senat espanyol. Cèlebre és ja la intervenció d'un Jordi Pujol (1930) que, malgrat la prudència de les seues paraules, defensà el 19 de juliol de 1978, en ple debat constitucional, el dret a la federació d'aquells «hechos de carácter histórico, cultural i lingüístico, otras veces de carácter geográfico y económico» que havien «tejido una especial relación» com a territoris autònoms. És a dir, els Països Catalans per al nostre cas. Aquells anys, però, van passar i suposaren per a molts l'enterrament d'una idea que il·lusionà el mateix nombre de persones que després se'n va desdir. Recuperar gran part del que es va afirmar i escriure durant

aquells anys és un exercici interessant a partir del qual guanyaríem arguments per a la defensa d'un projecte nacional d'uns països que semblen més no tenir nom que ser catalans. La història com a disciplina acadèmica ha de tenir com a finalitat avançar socialment i políticament a partir de l'enteniment del passat. Estudiar-la amb la intenció de lamentar-nos del que podia haver estat i no va ser, té poca utilitat. És el que m'agrada anomenar la història com a progrés en contraposició a la història com a lament.

Fruit de la meua tasca com a historiador, però també militant, he tingut moltes vegades la sensació que els partidaris dels Països Catalans — entre els que no cal dir que m'incloc — han tendit més a lamentar-se que a plantejar-se el perquè de les coses. En aquest sentit, la Transició espanyola sempre ha estat una mena de mur de les lamentacions on l'independentisme i l'esquerra, especialment, han projectat les seues frustracions polítiques del que podia haver estat i no va ser. A més, la tendència sempre ha estat la de buscar tercers culpables: l'esquerra covarda que pactà amb els hereus

La tasca en favor de la construcció nacional dels Països Catalans en la dècada de 1970 no té comparativa possible ni amb etapes anteriors ni amb els anys de l'autonomisme

del règim, les renúncies d'aquesta mateixa esquerra, l'acció política de l'estat per prohibir la federació de territoris, entre d'altres, s'han convertit durant molts anys en llocs comuns on amagar tant la falta de capacitat com la realitat social i política existent en els nostres països durant aquells anys. I reconèixer això no vol dir disculpar o negar l'altre relat. No és això. Simplement es tracta d'entendre que els fets històrics no són binaris ni lineals ni, moltes vegades, lògics. La multitud de factors en què s'enquadra la història la fa molt més complexa de com normalment la presentem per a justificar narrativament les nostres mancances, els nostres fracassos, les nostres frustracions. Per això crec que és interessant que recuperem els anys setanta no com a lament sinó com a aprenentatge. La intenció no seria tornar a projectar les nostres frustracions polítiques en aquells anys, sinó recuperar allò positiu que van tenir i, sobretot, entendre on vam fallar quan tot semblava possible i tot estava per fer.

Tancada la Constitució del 1978 i els diferents estatuts d'autonomia el 1983 —el de les Illes per al nostre

cas fou el darrer—, s'inicià una nova etapa política en què els Països Catalans van desaparèixer del debat polític. Aquella centralitat es va esvaïr com si mai hagués existit. De fet, els debats sorgits especialment en terres valencianes van acabar qüestionant el projecte. Tret de llibres col·lectius com *Els Països Catalans: un debat obert*¹ de 1984, és cert que la resta d'aportacions anaren més en la línia de qüestionar el projecte o el nom del mateix. Així, trobem els iniciadors de l'anomenada tercera via valenciana, Eduard Mira (1945) i Damià Mollà (1946), que en *De impura natione* el 1986 arribaven a culpar Fuster i els Països Catalans que el valencianisme fóra un moviment frustrat.² Per altra banda, aquells que s'erigien com a partidaris del projecte, estiraren més el braç que la màniga amb textos com el de Josep Guia (1947) *És molt senzill: digueu-li Catalunya* el 1985.³ El debat, però, quedà totalment reclòs a les discussions gairebé bizantines del valencianisme per una banda i l'independentisme per una altra. Tant la

ciutadania com els dirigents polítics dels nostres països no estaven en disposició de discutir sobre projectes «irrealitzables» sinó que tenien com a tasca central la construcció de les respectives autonomies. Com crear un sistema sanitari propi, un model educatiu, asfaltar carrers, construir infraestructures bàsiques, entre d'altres obres, substituïren els debats que aquests mateixos dirigents nacionalistes, socialistes o comunistes havien tingut durant els anys d'oposició a la dictadura. Això no vol dir, però, que la identitat de la ciutadania de les respectives autonomies fóra un tema que no es tractava. Ans al contrari, com veurem tot seguit, la construcció de l'Espanya postfranquista també ha servit per a arrelar unes identitats territorials molt concretes que es circumscriuen al marc autonòmic exclusivament. Bandera, himne, televisió, ràdio i mitjans «regionals», provincials o nacionals, depenent de l'autoreconeixement de cada territori, han generat unes identitats, autonòmiques al País Valencià i les Illes i nacional a Catalunya, molt marcades.

I malgrat la manca de debat, és cert que els darrers 30 anys d'autono-

1 DD.AA, *Els Països Catalans: un debat obert*.

2 MOLLÀ i MIRA, *De impura natione*.

3 GUIA, *És molt senzill: digueu-li Catalunya*.

De la mateixa manera que gràcies a l'autonomia els nostres països han reconstruït unes estructures polítiques i socials pròpies, també és cert que entre ells s'han allunyat

misme han tingut llums i ombres per a la construcció dels Països Catalans. De la mateixa manera que els nostres països —exceptuant Andorra, és clar— han reconstruït gràcies a l'autonomia unes estructures polítiques i socials pròpies, també és cert que entre ells s'han allunyat. Seguint les reflexions de Joan Francesc Mira (1939) per al cas valencià, crec que és interessant entendre que l'autonomia ha servit per a construir un marc polític valencià que fins fa 30 anys no existia. És més, un marc de país que no existia des de 1707. El poder de la província ho xuclava tot, fins i tot la identitat, cosa que ens portava a identificar-nos com a castellonencs, valencians i alacantins. Aquestes identitats provincials continuen existint, però ara es veuen obligades a conviure amb una altra de valenciana des del Sénia al Segura. Encara que ens pot semblar paradoxal, vist amb perspectiva, la pitjor de les autonomies ha generat una conjuntura més positiva que l'anterior. Com em va dir fa uns mesos un amic: el pitjor Canal 9 ja era positiu per al poble valencià. Tots aquests elements fan que a dia d'avui, els valencians siguem reconeguts com a valencians i ens reconeguem com a tals. Si teniu

dubtes dels avanços, rellegiu *Nosaltres, els valencians*⁴ per a recordar d'on veníem i on ens trobem ara.

Per la seua banda, la Catalunya autonòmica ha construït un subjecte polític amb cara i ulls, en què s'identifiquen com a membres, fins i tot, aquells que podríem dir que juguen a la seua contra. L'èxit de la Catalunya autonòmica es troba en què, fins i tot, els partits que tenen com a projecte nacional Espanya, s'han d'identificar com a catalanistes per a poder tenir vots. El catalanisme ha construït un relat de la catalanitat del que només se n'exclou el neoespanyolisme de Ciutadans i el PP quan li va a remolc. És cert que Catalunya com a projecte jugava amb molt d'avantatge respecte a la resta de territoris. Ja en temps republicans, hom reconeixia Catalunya com a subjecte polític i la pròpia Catalunya jugava les seues cartes com a tal davant les polítiques de l'Estat. L'autonomia, doncs, simplement ha consolidat un marc nacional que es venia treballant de lluny. Una altra vegada, per molt feble i limitada que siga, la Catalunya autonòmica ha acabat jugant a favor

de la creació d'una consciència de país que pot prescindir del projecte nacional espanyol i plantejar-se quotes d'autogovern més altes. Hi hauria tants independentistes a Catalunya sense les darreres dècades d'autonomia? Ni de bon tros. L'autonomia i l'Estatut han acabat generant més independentistes dels que podia pensar aquesta proposta política en els anys immediats a la Transició quan semblava que l'estat de les autonomies tancaria qualsevol possibilitat de ruptura. I de fet, això és el que pretenien els seus creadors i a això s'agafen des de Madrid els actuals valedors. Però, el cas és que, una altra vegada, per molt limitada que siga, l'autonomia s'ha convertit en un estatus polític més positiu del que inicialment podríem pensar.

El cas illenc és més complex.⁵ Si bé és cert que cada illa ha gaudit de certs mecanismes de reconstrucció de la seua identitat particular, també ho és que l'autonomia ha generat uns marcs polítics i jurídics que mai

⁵ Referent al debat sobre la identitat mallorquina, els propers mesos es publicarà el llibre *Somnis com-partits. La identitat mallorquina a debat* de Joan-Pau Jordà, Joan Colom i Gabriel Mayol i que jo mateix he tingut la sort de prologar.

⁴ FUSTER, *Nosaltres, els valencians*.

Els Països Catalans, amb aquest o el nom que els hi vulguem donar, són encara a dia d'avui una potencialitat col·lectiva

abans havien existit. El fet de tenir un parlament i un govern balear ha anat posant sobre la taula la construcció d'una identitat balear que ha generat certs conflictes entre el propi nacionalisme autòcton. Cal apostar per la balearitat o només per la identitat de cada illa? El debat continua obert i el mallorquinisme l'ha de tancar el més aviat possible per a poder projectar-se a la resta de territoris amb qui comparteix llengua. Perquè si Catalunya o el País Valencià són societats diverses, el cas de les Illes els supera de lluny. Cada illa és un món. El mar limita qualsevol tipus de continuïtat social. Un menorquí i un eivissenc comparteixen poques coses en el fons. L'autonomia illenca, però, ha acabat generant uns llaços comunitaris que prèviament no existien i, com dic, el nacionalisme de cada illa haurà de posar en comú com vol tractar el tema.

Però, l'autonomia ha estat una arma de doble fil. Si bé no podem negar els efectes positius que hem comentat, també és cert que s'ha convertit en un clar aturador de projectes que anaren més enllà dels marcs autonòmics establerts. Amb l'autonomia, tant el Sènia com el

mar, s'han convertit en autèntiques fronteres. I què dir de l'Albera o la barrera autonòmica aragonesa! La complexitat interior de cada país, la construcció d'unes elits polítiques autonòmiques o el fet de prioritzar projectes que no superaven aquest marc territorial, han tallat la comunicació entre els nostres països i, per tant, la possibilitat d'establir polítiques comunes i compartides. Si afegim l'establiment durant moltes legislatures de governs clarament hostils a la recuperació nacional valenciana o illenca, junt a governs dits nacionalistes que des de Barcelona es capficaven més en reformar l'Estat espanyol que en construir una nació que superara el marc estatutari, s'entén perfectament com hem arribat a la situació de paràlisi actual. Això no vol dir que abans de l'estat autonòmic existiren uns intercanvis fluids entre els nostres països. De fet, com és lògic, aquests intercanvis sí que es desenvolupaven en l'àmbit de determinades elits polítiques i intel·lectuals, però en cap cas entre una majoria de la població que fonamentalment pensava en tenir feina, vacances a l'estiu i poder-se comprar un Seat 600. Sí que és cert, però, que aquelles mateixes elits

polítiques i culturals durant els anys autonòmics van optar per recloure's en el propi territori, abandonant qualsevol temptació, amb honorables excepcions, de construir res d'àmbit supraautonòmic.

En aquest punt podem fer dues coses: entendre el passat per a avançar cap al futur o bé lamentar-nos. La meua aposta és la primera i per això llance una pregunta inicial sobre la que pivotarà la resta del text: té sentit parlar dels Països Catalans en l'any 2016? Molts o pocs s'ho pregunten quan es planteja el tema. Capgirem la qüestió: té sentit no fer-ho? És més que evident que una versió nacionalista, en el sentit més clàssic del terme, no ha quallat per al nostre projecte nacional. Si més no, l'ha limitat en uns marges de creixement que ens ha portat a l'estancament o, si es vol, a un augment de la consciència nacional que progressa molt a poc a poc. Cal replantejar el projecte, parlar de les oportunitats i fortaleeses d'una idea que no està morta ni enterrada ni llançada a cap paperera de la història. Els Països Catalans, amb aquest o el nom que els vulguem donar, són encara a dia d'avui una

Una nació és més que una llengua, una cultura o una història comuna. La voluntat de ser, els interessos comuns i la utilitat que la nació té per a la ciutadania avui són factors bàsics

potencialitat col·lectiva, una oportunitat per a uns territoris que no es troben en el mateix moment històric que el 1962 quan Fuster va escriure el seu brillant *Qüestió de noms*.⁶ La fe racional i escèptica del suecà el va portar a creure que tot plegat es reduïa a això, al nom de la criatura. I no, perquè el nom no fa sempre la cosa ni la veritat, per molt revelada que siga, acaba generant acció o remordiment. Una nació és quelcom més que una llengua, una cultura o una història comuna. La voluntat de ser, els interessos comuns, les oportunitats i, sobretot, la utilitat que la nació té per a la ciutadania, són factors bàsics en els nostres temps.

En aquest sentit, la nació és sempre narració i context. És per això que dic que ens cal replantejar el projecte per a convèncer i incloure el màxim de ciutadans possible. La narració nacionalista feta fins ara no ha acabat de quallar ni tan sols en els sectors que haurien de ser, per cultura política, més partidaris de la idea. El valencianisme, el catalanisme i el mallorquinisme en els respectius països, prescindeixen del

projecte. Fins i tot el consideren incòmode, perjudicial per a aconseguir el poder polític en el seu territori. Podem mantenir un posicionament infantil i ximple acusant-los de traïdors i regionalistes o bé intentar seduir-los. Cal que revertim aquesta situació, que tornem a fer atractiva la idea, desproblematitzant-la i reconvertint-la en oportunitat. Per la seua condició de nació en construcció, de projecte polític pensat i repensat per diverses generacions sense un relat fixat des d'una institucionalitat pròpia, la nostra nació està totalment sotmesa als designis dels seus narradors i el context històric en què aquests actuen i interactuen amb el cos nacional pensat. En aquesta mateixa publicació ja vaig escriure fa uns anys que Fuster mai va buscar els Països Catalans en la història perquè sabia que no els trobaria.⁷ Ara bé, en la història sí que podem trobar les diferents definicions que s'han fet del projecte. I de totes n'hem d'aprendre i saber extraure el millor. Hem de saber conjugar així les diferents tradicions polítiques, els diversos relats nacionals que al llarg

de la història s'han fet, entenent que en el segle XXI cap d'aquestes narracions poden ser úniques o aplicables al cent per cent.

La primera d'aquestes tradicions que d'una manera o altra pensaren els Països Catalans és la republicana. El republicanisme federal de matriu piemargalliana imaginà en els diferents territoris una mena d'unió federal/confederal dels Països Catalans. Sense anomenar-los sempre ben bé així, i sovint entenent-los com a part d'una república ibèrica, republicans com Gabriel Alomar (1873-1941) o Carles Salvador (1893-1955) llançaren propostes polítiques en les que valencians, mallorquins i catalans formaven una mateixa nació. Això sí, des de l'heterogeneïtat i la diversitat, partint de la particularitat de cada territori i entenent cadascun d'aquests com a sobirans. Durant molts anys ens ha mancat una visió d'aquestes característiques en la defensa del projecte. La temptació a la uniformització identitària a partir de la llengua i una història única que responia poc als fets que determinaren en realitat el nostre esdevenir, es va acabar imposant a la possibilitat d'un relat comú fonamentat en l'heterogeneïtat.

⁶ FUSTER, *Qüestió de noms*.

⁷ Vegeu RICO, «Entre l'essència i l'opinió. El paper de la història en l'obra de Joan Fuster».

Front a models homogeneïtzadors i centralistes, el projecte dels Països Catalans ha de partir de l'heterogeneïtat i la diversitat de centres. Perquè els Països Catalans seran federals o no seran

Ens cal, doncs, un relat de relats. Els ciutadans d'Alacant mai tindran una identitat igual a la dels gironins. Amb prou feines estem aconseguint que els primers es comencen a sentir valencians com per a dir-los que allò que són en realitat és catalans, sense matisos ni més explicacions. Això, que en el fons és molt simple d'entendre, els partidaris dels Països Catalans ho hem viscut —i em torne a incloure— durant molt de temps com una qüestió incòmoda que observàvem com una feblesa. Contràriament, crec que cal capgirar el discurs i veure aquesta diversitat com una potencialitat. Front a models nacionals homogeneïtzadors i centralistes, el projecte dels Països Catalans ha de partir de l'heterogeneïtat i la diversitat de centres. En lloc de mirar tant a Madrid i París com a exemples, hauríem de fer-ho més cap a Suïssa. Perquè els Països Catalans seran federals o no seran. El plural del nom s'ha de veure reflectit en la praxi política de la proposta. I no ha de ser com a simple retòrica regional que entén la diversitat territorial pel fet de reconèixer les diverses varietats d'arrossos o embotits que fem. Creure en la diversitat dels Països Catalans passa per fer-ho a nivell polític,

reconeixent l'existència de diferents i diversos països, amb marcs jurídics propis i sobirans. Perquè en nom de la unitat dels Països Catalans no podem construir una proposta nacional més centralista que la que l'Estat espanyol i el francès ens ofereixen en el present. Es tracta de fer efectiva la idea de Jordi Carbonell amb què he volgut començar l'article: «unió lliure». Autodeterminació, federalisme o confederalisme, com a base d'aquesta unió de països sobirans. Perquè Catalunya no acaba en Guadamar del Segura i entendre això és fonamental per a consolidar un projecte seriós i creïble per la majoria social dels nostres països. No fer-ho és perpetuar una mena d'entelèquia nacional, i nacionalista, assumida per certes minories polítiques que es van reproduint generació rere generació, sense arribar a ser en el fons cap cultura política amb capacitat d'hegemonia. Al cap i a la fi, tampoc estic inventant res: només cal que ens remuntem a l'anomenat Estatut d'Elx de 1975. El text, conegut en els seus temps com «l'Estatut del PSAN», fou redactat entre d'altres intel·lectuals per Joan Fuster, Rafael Ribó, Josep Benet (1920-2008) o Max Cahner (1936-2013) i apostava clarament

pel reconeixement del poble valencià com a sobirà, amb un parlament propi i unes capacitats de decisió il·limitades on l'adscripció a la catalanitat —és a dir, la construcció dels Països Catalans— es produïa a partir de la lliure voluntat de la ciutadania valenciana. El mateix, doncs, aplicat a catalans i illencs, pot ser la fórmula que garantisca l'èxit del projecte en els nostres dies. Al cap i a la fi, és la garantia que la diversitat del nom no és simple retòrica sinó una aposta política clara.

La segona tradició de la que hem de ser capaços d'extraure el millor és la que podem anomenar el fusterianisme. El concepte és ampli, fins i tot polèmic, i necessitaria molt d'espai per a explicar-lo i limitar-lo.⁸ En el

8 Tal com ja he explicat en altres articles, aquest paradigma nacional l'he fixat en el meu treball doctoral en quatre punts fonamentals: a) consideració del País Valencià com a subjecte nacional singularment diferent de la nació amb què majorment s'identifiquen els valencians: l'espanyola; b) creença en la necessària modernització de les estructures del País Valencià, en tots els nivells, ja que el relat històric ens mostra una societat endarrerida i poc europea; c) afirmació que més enllà del territori valencià, el País Valencià forma part per llengua i història de la cultura catalana; d) compromís amb els Països Catalans, ja siguin entesos com a un subjecte estrictament cultural i lingüístic o bé com a possible subjecte polític nacional. Aquests punts, malgrat que en la literatura fusteriana fins a 1982 semblen

Dotar-nos d'un relat modernitzador, d'oportunitat econòmica, de benestar social o de justícia social, haurien de ser elements claus en la projecció dels Països Catalans cap al futur

cas de les presents línies només em vull centrar en una idea: la modernització. Si alguna cosa posà Fuster sobre la taula en la seua proposta nacional per als valencians fou la idea de modernitzar el país. En aquest sentit, els Països Catalans representaven per al suecà aquesta entrada en la modernitat dels valencians. Fuster no es trobava tan allunyat del regeneracionisme hispànic i la visió pessimista del seu país.⁹ La recepta era la mateixa: modernitzar les estructures econòmiques per a modernitzar la societat. Si atenem al relat que ha convertit en hegemònic l'independentisme a Catalunya els darrers anys, certament hi ha una forta dosi de regeneracionisme i modernització. Històricament, el catalanisme havia pensat que modernitzant Catalunya es podria regenerar l'Estat espanyol

i trobar així un bon encaix. Finalment ha vist que això no era més que una il·lusió de l'esperit. L'Estat espanyol, almenys si atenem a la correlació de forces polítiques actuals, no es vol regenerar ni modernitzar. La societat espanyola, en general, vol seguir sent com és, perquè considera que aquesta regeneració i modernització ja es va fer en els anys 1980 i 1990 durant els governs «felipistes» i posteriorment es consolidà amb l'«aznarisme». Sí, sóc conscient que estic generalitzant, però els números en diputats són els que són. Catalunya no en té prou amb allò que l'Estat espanyol li ofereix. La idea de modernitat del catalanisme ha xocat frontalment amb el mur de l'Estat. Per Tribunal Constitucional, premsa, mar i aire, o bé «*por lo civil o lo criminal*», els dirigents polítics espanyols es tanquen en banda a qualsevol tipus de reforma pactada amb la majoria existent al Parlament des de fa anys. I això ens ha portat a la via unilateral. Ja siga una DUI o ja siga un RUI, tant hi fa, el cas és que els independentistes no han trobat més sortida que tirar pel dret. La fraternitat és un concepte molt bonic que només és útil si a l'altre costat també volen ser fraternals amb tu. I això no és així. El

discurs il·lusionant de la modernització del país ha portat l'independentisme a ser hegemònic a Catalunya. Per què no podem fer quelcom semblant per al projecte dels Països Catalans? Justificar-los per la llengua o la història limita l'adhesió al projecte. Dotar-los d'un relat modernitzador, d'oportunitat econòmica, de benestar social o de justícia social, haurien de ser elements claus en la projecció dels Països Catalans cap al futur. I no només per a fer-los atractius davant la població valenciana o illenca sinó davant d'una població catalana que quan mira Sènia avall i mar endins creu que només hi ha votants del PP. Trencar aquest relat construït fonamentalment els darrers vint anys d'hegemonia conservadora espanyolista, però també durant els anys del pujolisme, és necessari per a dotar els Països Catalans d'una aura de modernitat que ara mateix no tenen.

En el fons, ens agrada o no, estem condemnats a entendre'ns. Catalunya no pot prescindir d'un mercat cultural de més de cinc milions de persones. El País Valencià no pot prescindir de la sortida per la Jonquera. Menorca i Mallorca no poden prescindir de la seua relació amb

un paquet inseparable, el cert és que passada la Transició —i ja durant aquesta— es convertiren en elements que les diferents cultures polítiques, més enllà del nacionalisme valencià estricte, anaren prenent i modulant depenent dels seus plantejaments i pràctiques polítiques. Vegeu RICO «Superar el mite per a arribar al logos».

⁹ Per a una anàlisi acurada i actual de l'obra i pensament de Joan Fuster són imprescindibles els treballs de Ferran Archilés, especialment *Una singularitat amarga. Joan Fuster i el relat de la identitat valenciana*.

El nom mai pot ser l'excusa per aturar un projecte nacional que només pot suposar beneficis per a la ciutadania valenciana, catalana o illenca

Barcelona i Eivissa i Formentera de la reciprocitat turística amb Dènia. Quan el catalanisme, el valencianisme, i en menor mesura, el mallorquisme, han girat l'esquena a la idea dels Països Catalans, ho han fet per una qüestió exclusivament tàctica, «curtplacista» o electoral, sense valorar a llarg termini els beneficis i avantatges de la decisió presa. Puc entendre que per al valencianisme majoritari, el nom del projecte pot resultar incòmode. Si és així, per què en lloc de deslliurar-nos-en no en busquem un altre? Personalment, no en sé trobar cap de millor, però si es posa sobre la taula un nom, un concepte, que no ferisca «sensibilitats» i definisca igual de bé el projecte, crec que hauríem d'estar més que disposats a parlar-ne. Al cap i a la fi, el nom mai pot ser l'excusa per aturar un projecte nacional que només pot suposar beneficis per a la ciutadania valenciana, catalana o illenca. És que estarem millor prescindint els uns dels altres? Això no vol dir que deixem de tenir clar que «cada terra fa sa guerra». Efectivament, la Catalunya de les quatre províncies es troba ara mateix en un moment polític que res té a veure amb el que viuen el País Valencià o les Illes. No

cal ser gaire avesat políticament per a adonar-se'n. Igualment, amb el canvi de govern, valencians i illencs es troben en el moment de generar un relat de frustració respecte l'Estat com el que visqué el catalanisme fa uns deu anys amb el fracàs de l'Estatut. Crec que el valencianisme polític és més que conscient que no serveix de res demanar més finançament a Madrid. Aquesta estratègia durarà un temps i quan s'esgoti s'obrirà un nou període en què caldrà renovar el relat de l'encaix o no dels valencians en l'Estat espanyol. I quelcom semblant pot passar amb les Illes. I mentrestant, amb una Catalunya independent, com es projectaran els Països Catalans? Aquesta és la pregunta amb que vull tancar el text amb l'esperança que catalans, valencians i mallorquins es posen mans a la feina i siguem capaços de respondre-la. Si ho aconseguim, la viabilitat del projecte estarà més que assegurada i tindrà tot el sentit del món seguir parlant dels Països Catalans ara i aquí. ■

■ Bibliografia

ARCHILÉS, Ferran. *Una singularitat amarga. Joan Fuster i el relat de la identitat valenciana*. Catarroja: Afers, 2012.

DD.AA. *Els Països Catalans: un debat obert*. València: Tres i Quatre, 1984.

FUSTER, Joan. *Qüestió de noms*. Barcelona: Edicions d'Aportació Catalana, 1962.

FUSTER, Joan. *Nosaltres, els valencians*. Barcelona: Edicions 62, 1962.

GUIA, Josep. *És molt senzill: digueu-li Catalunya*. Barcelona: El Llamp, 1985.

MOLLÀ, Damià i MIRA, Eduard. *De impura natione*. València: Tres i Quatre, 1986.

RICO, Antoni. «Entre l'essència i l'opinió. El paper de la història en l'obra de Joan Fuster». *A Eines*, núm. 17. Barcelona: Fundació Josep Irla, 2012.

RICO, Antoni. «Superar el mite per a arribar al logos». *A L'Espill*, núm. 51. València: Publicacions de la Universitat de València, 2016.

FUNDACIÓ JOSEP IRLA

**REPARTIMENT D'ACTIUS I PASSIUS
ENTRE CATALUNYA
I L'ESTAT ESPANYOL**

EL BALANÇ PATRIMONIAL DE L'ESTAT COM A CIRA DE CÀLCUL

JRODI ANGUISO
MARCEL COBERCH
SERENA PONS

FUNDACIÓ JOSEP IRLA

**EL MIRATGE
DE L'AUTOGOVERN**
EL SISTEMA AUTONÒMIC EN PERSPECTIVA

TONTI RODON

kraje, REGIONE, Regional Authorities, States, županije, REGION, comunitats autònomes, województwo, MAAKUNTA, LÄNDER

FUNDACIÓ JOSEP IRLA

**UN NOU MERCAT ENERGÈTIC
PER A UN NOU PAÍS**

SERGIO UGARTE
MONIQUE VOOGT

Illustration of wind turbines, solar panels, and a power grid.

FUNDACIÓ JOSEP IRLA

ESTUDIS POLÍTICS I SOCIOECONÒMICS

www.irla.cat/publicacions